

NGA MAHI

A TE

HUI O TE HAHI MAORI

O TE TAKIWA O

TURANGA

I TE PIHOPATANGA O WAIAPU

I HUIHUI KI TUPAROA,

TIHEMA, 6, 7, 1882.

TURANGA:

PRINTED AT THE "EVENING HERALD" OFFICE, GLADSTONE ROAD.

1883.

NGA TANGATA O TENEI HUI.

UPOKO : TE PIHOPA.

MINITA :

TE WIREMU, Atirikona.	Rev. RIHARA TE RANGAMARO.
Rev. RANIERA KAWHIA.	„ WIREMU K. PARAIRE.
„ MOHI TUREI.	„ KEREHONA PIWAKA.
„ MATIHA PAHEWA.	„ RUTENE TE AIHU.

MANGAI REIMANA.

TE PIRINIHA TE RITO PITA POKIA	} Te Kawakawa.
ANARU TE KAHAKI PAORA TE HAENGA	} Rangitukia.
RAPATA WAHAWAHA PINEAMINE TU	} Te Horo.
ERUERA PAHAU PAIURA TUWHEKE	} Tuparoa.
TUTA TARAPEHU RIWAI PAKERAU	} Whareponga.
MOKENA PAPUTENE HARE HUATAU	} Tokomaru.
TE PAKI TE AMARU HIRINI TUPARA	} Whangara.
HORI KORAMA MANUHIRI HAKOPA REREPUIHARA	} Turanga.

HE TUHITUHINGA

NO NGA MAHI A TE HUI O TE HAHI MAORI O TE TAKIWA O TURANGA, I WHAKAMINEA KI TUPAROA I TE 6 O NGA RA O TIHEMA, 1882.

NO te 11 o nga haora i huihui ai ki te Whare-karakia o Matiu. He tokomaha nga tangata i tae ki te karakia, e 76 nga tangata i tango i te Hapa tapu a te Ariki; i puta hoki te kohikohi i te Ohaohatanga £4 2s.

No te 3 o nga haora i huihui ai ki te Whare-karakia o Matiu. Karangarangatia ana e te Pihopa nga ingoa o nga tangata o te Hui me te whakao ano enei ki o ratou ingoa;

Minita: Te Wiremu, Atirikona, Rev. R. Kawhia, M. Turoi, M. Pahewa, R. Te Rangamaro, R. Te Aihu.

Mangai Reimana: Te Piriniha Te Rito, Pita Pokia. Anaru Te Kahaki, Paora Te Haenga, Rapata Wahawaha, Pineamine Tu, Eru Pahau, Paiura Tuwheke, Tuta Tarapehu, Riwai Pakerau, Mokena Paputene, Hare Huatau, Te Paki Te Amaru, Hirini Tupara, Hori K. Manuhiri, Hakopa Rerepuhara.

Katahi ka kiia e te Pihopa kua tu te Hui, ka timataia hoki e ia te mahi ki te Inoi.

Muri iho ka whai-korero te Pihopa ki te Hui.

WHAI-KORERO A TE PIHOPA.

E aku hoa, e nga Minita, e nga Mangai o te iwi:

I a tatou e huihui nei i ia tau, i ia tau, kia mahara ki ta te Karaiti kupu whakarite mo te piki i whakatokia ki te mara waina (Ruka xiii., 6, &c.), i haere nei te rangatira i ia tau, i ia tau, kia kitea ai e ia nga hua o taua rakau. Kia tupato tatou kei rite te Hahi Maori ki te rakau he rau anake nei ona, kahore he hua; kia mahara tonu hoki ki to tatou Ariki e mohio nei k a tatou mahi, kahore nei e titiro ki te ahua o waho, engari ko te ngakau ano tana e whakamatautau nei.

Ka nui toku maaha i te tokomaha o tatou kua huihui nei inaianei; kua takiruatia nei nga Mangai Reimana mo ia Pariha, mo ia Pariha i runga i te ki a te Hui i tera tau. E ngaro nei etahi o nga Minita, ko nga mea anake kahore e ahei te haere mai i te nui o te mate.

Tenei etahi mea o te tau kua pahure ake nei e whakawhetai ai tatou ki te Atua. I tauhouanga nei kua tau he kohu ki te tai

tuauru o te motu nei, kihai i mohiotia te korenga e puta he whawhai ma nga tangata Maori, ma nga Pakeha o taua wahi. Inaianei kua kore i te atawhai a te Atua tena aitua, kua pai hoki te noho o nga tangata katoa i runga i te rangimarie.

Ko nga iwi o Waikato, e noho ra i mua ko ratou anake, kua ahua ngawari mai inaianei, ina hoki kua karanga mai ki nga iwi kawanatanga kia haere atu ki ta ratou Hui, kua tae hoki etahi Minita ki reira kauwhau ai i te Rongopai ki a ratou.

Kei konei hoki kei to tatou nei Pihopatanga etahi tohu o te tupu o te mahi a te Atua.

E waru nga tau i kore ai he Hui mo te Hahi Maori ki te Takiwa o Heretaunga, katahi ano ka tu i a Oketopa ka pahure ake nei. Tokorima nga Minita, me etahi mangai no nga Pariha katoa o tera Takiwa. He mea tenei e koa ai tatou, ka ngahau hoki tenei tu mahi ki reira.

Ki tenei Takiwa, ko te iti haere o te haurangi waipiro, ko nga whare karakia ka timata nei te hanga ki etahi wahi, ko te kohikohi mo te Tahua orange Minita, pera me tera i Te Kawakawa i mua ake nei, he tohu enei no te nui haere o te whakaaro o te tangata ki nga mea o te Rongopai, no te hiahia hoki ki te Hahi kia ata whakatupuria.

Kua puta ano hoki tetahi wahi marama ki nga wahi o tenei Pihopatanga e pokia ana e te pouri i enei tau ka maha nei. Te hokinga mai o Te Wiremu, Minita o Heretaunga i Waikato ka tae ake ia ki a au, ki Rotorua, ki Tauranga, ka kitea hoki i reira te ahua ngawari o aua iwi. He kura ano hoki tera kua tu ki Maungatapu, wahi o Tauranga, me te Rangapu pehi i te haurangi waipiro mo nga tamariki, mo nga pakeke. E tae atu ana hoki a Te Tapeta ki nga kainga o Ngaiterangi ki te kauwhau i te Rongopai. Kua timata hoki te tupu o te mahi ki Opotiki, ki Raukokore, ina hoki o te Whanau a Apanui tokorua e noho nei i roto i a tatou, kia kite ai raua i te ahua o te mahi a te Hahi ki tenei takiwa, kia whakahoki ai raua i te korero ki to raua nuinga.

Heoi tena : Me tahuri ke tenei ki etahi mea e hapa nei, hei whakaputanga mo o tatou naua i enei wa e haere ake nei.

1. Ko nga Kura Ratapu mo nga tamariki kahore ano kia ata rite. He pai ano te mea e mahia nei ki etahi kainga, ara te ako i te Inoi, i te Tuhituhi, i te Rongopai i ia Ratapu, i ia Ratapu ; otira kahore e tika kia mahue te whakaako i nga tamariki. Me tohe tonu nga kai-whakaako ki tenei mahi.

2. Tetahi mate, he kore taitamariki ahua pai mo te mahi minita kia whakaakona ki te Kura kua tu nei ki Turanganui. Kia puta he inoi ma tatou ki te Ariki kia tonotonoa e ia he tangata penei ki tana mara.

3. Tetahi, he kore whare ahua pai mo nga minita o ia wahi, o ia wahi. Kua maranga ano tetahi whare hou ki Tuparoa nei, ko to Whareponga ia kua pirautia; ko te nuinga hoki o nga kainga kahore rawa i whai whare pera.

He pai ki te whakaohokia tatou e enei huihuinga o tatou ki te whakaputa i te uaua ki nga mahi a te Hahi. Ma te Atua e whakamana enei mahi katoa a o tatou ringaringa. Amine.

I whakaaria e Mohi Turei, minita, i tautokona e Pineamine Tu :

He whakamihi tenei na te Hui ki te whaikorero a te Pihopa, he ki atu hoki ki a ia kia whakaae mai ia kia perehitia i roto i nga Mahi a te Hui.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Mohi Turei, minita, i tautokona e Rapata Wahawaha :

Kia whakaurua mai ki roto ki te Hui a Hohepa Karapaina raua ko Wiremu Taopuku, o Te Whanau a Apanui.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Te Paki Te Amaru, i tautokona e Hori Korama Manuhiri :

Kia whiriwhiria he Komiti hei tiro tiro i te mahinga a nga tangata o te Hahi i ia wahi, i ia wahi, i nga whakahaunga a te Hui i enei tau kua mahue ake nei; kia whakahokia mai hoki he korero ki te Hui apopo :

Nga tangata o tenei Komiti, ko Te Wiremu, Atirikona, ko Matiaha Pahewa, minita, ko Mohi Turei, minita, ko Rapata Wahawaha, ko te Paki te Amaru.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Rapata Wahawaha, i tautokona e Rutene Te Aihu, minita :

He powhiri tenei na tenei Hui ki Te Whanau a Apanui ka tae mai nei ki te matakitaki i nga mahi a te Hahi i tenei takiwa,

he tohu nei hoki to raua taenga mai no te ahi o te karakia ka timata te mura ake ki tera takiwa. Ko te hiahia hoki tenei o tenei Hui kia kitea he minita Maori mo o ratou kainga, kia tu ano hoki he Hui mo te Hahi Maori ki to ratou takiwa, me kore e manaakitia mai e te Atua hei mea e tupu nui ai nga mahi a te Hahi ki reira.

Whakaaetia ana.

Kei konei ka nukuhia te Hui ki te 7 o nga ra o Tihema.

I panuitia, i whakapumautia 7 Tihema, 1882.

EDWARD C. WAIAPU,
Upoko.

7 TIHEMA, 1882.

I huihui ano ki te Whare karakia o Matiu i te 1 o nga haora.

Timataia ana e te Pihopa ki te Inoi; muri iho ka panuitia, ka whakapumautia nga tuituhinga o nga mahi onanahi.

I panuitia te korero a te Komiti i whiriwhiria hei tiro-tiro i te mahinga a nga pariha i nga whakahaunga a te Hui. Ka mutu, ka whakaaetia e te Hui taua korero.

I whakaaria e Rapata Wahawaha, i tautokona e Mohi Turei, minita:

Kia mahara nga Minita me nga Watena o ia Pariha, o ia Pariha ki nga moni kohikohi a te Pariha i roto i te tau kia whakaturia mai ki te Hui i ia tau, i ia tau.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Te Paki Te Amaru, i tautokona e Rapata Wahawaha:

Kia waiho hei tikanga tuturu ma nga Pariha o te Hahi Maori kia tu te kohikohi o te Ohaohatanga i nga Ratapu katoa o te tau.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Te Paki Te Amaru i tautokona e Hirini Tupara:

Kia tu te Hui o te Hahi Maori ki Uawa a tenei tau e haere ake nei.

Whakaaetia ana.

I whakamutua te mahi e te Pihopa ki te Inoi, ki te Mana-akitanga.

I pauitia i whakapumautia 7 Tihema, 1882.

EDWARD C. WAIAPU.

